

Новини академічного книговидання

Одним із найяскравіших видань цього року вже стала книга **"Фізика. Історія фундаментальних ідей, теорій та відкриттів"**. Це вже друге довідково-енциклопедичне видання з історії фізики відомого українського історика науки та видавця, голови Українського товариства істориків науки, доктора фізико-математичних наук **Ю.О. Храмова**. У передмові автор зазначає, що висвітлити історію фізики через набір фактів можна, лише виконавши "їх своєрідну селекцію, штучний відбір, обравши тільки ті, ключові, радикальні, які справили особливо значний вплив на розвиток фізики в цілому або на її окремі напрями, відкривши нові сторінки в її історії, та показати їх генезу, еволюцію, значення".

У книзі викладено коротку всесвітню періодизовану історію фізики від найдавніших часів до сьогодення, а саме: історію фундаментальних ідей, теорій, законів і відкриттів. Автор виділяє періоди передісторії фізики (III тисячоліття до н. е. — XVI ст.), становлення фізики як науки (початок I ст. — 80-і роки XVII ст.), класичної фізики (1687—1904), неklasичної фізики (1905—1968), новітньої (постнекласичної) фізики (з 1969 р.). Ці періоди розділені на окремі часові етапи і напрями науки — механіка, електромагнетизм, оптика, астрофізика, радіофізика, синергетика, космологія тощо.

Вражає допоміжний апарат цього ґрунтовного видання. По-перше, це ілюстрована хронологія відкриттів і подій у фізиці від її зародження у III тисячолітті до н. е. до сьогодні, де за роками вказано найголовніші публікації, у яких

вченими вперше було оприлюднено нові теорії чи гіпотези, нові прилади тощо. По-друге, видання доповнюють перелік нобеліантів з фізики, іменний покажчик згаданих у виданні осіб, список літератури з понад 1100 позицій та прекурсне есе про наукові школи у фундаментальних науках. Варто відзначити також велику кількість сюжетних фотографій, креслень та портретів.

Ця інноваційна історія фізики, затверджена до друку вченою радою провідної вітчизняної наукознавчої установи — Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України, розрахована на фахівців-фізиків, істориків науки, викладачів і студентів фізичних факультетів вищих навчальних закладів.

Видано книгу видавництвом "Фенікс" у 2012 році, формат 70x108/16, обсяг 816 с. з ілюстраціями, наклад 500 прим.

Надзвичайно змістовною і корисною для фахівців у галузі молекулярного магнетизму і фізики твердого тіла є наукова монографія **"Молекулярний магнетизм: фазові переходи високий спин — низкий спин"**, написана вченими з Донецького фізико-технічного інституту імені О.О. Галкіна НАН України — **Г.Г. Левченком** та **О.В. Христовим**. Книга також стане у нагоді інженерно-технічним робітникам, які займаються прикладними питаннями запису та зберігання інформації, викладачам і студентам вищих навчальних закладів під час підготовки лекцій чи опанування матеріалу з питань молекулярного магнетизму. Присвячено книгу першому напрямку дослідження молекулярного магнетизму — вивченню спінових станів і спінових фазових переходів у координаційних комплексах молекулярних і молекулярноподібних сполук.

Магнетизм відомий людині з давніх-давен, коли магнітні властивості вважали магічними. Це не завадило китайцям знайти корисне застосування силам магнетизму: винаходження компасу слід, мабуть, вважати першим таким впровадженням. Античні філософи здійснили низку наукових експериментів, спрямованих на вивчення притягування і відштовхування між речовинами. Однак фактично до першої матеріалістичної концепції **Рене Декарта** (1596—1650) щодо природи магнетизму, до робіт **Ганса Крістіана Ерстеда** (1777—1851) й **Андре-Марі Ампера** (1775—1836), магнітні сили вважали духовними.

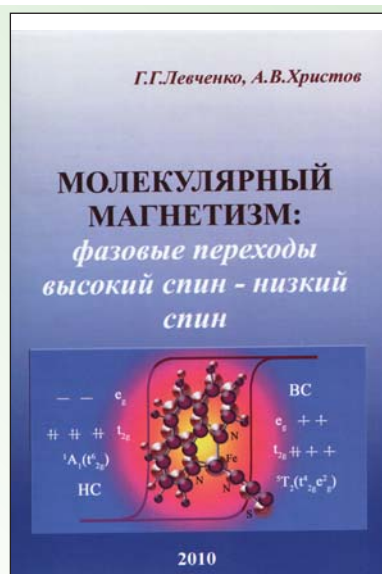
Сьогодні важко віднайти галузь сучасної фізики чи матеріалознавства, де б магнетизму не надавали належної уваги, адже магнетизм властивий будь-якій матерії. Молекулярний магнетизм та етапи розвитку його вивчен-

ня, що є предметом цієї монографії, — напрям науки, що вивчає різні прояви магнетизму окремих молекул, молекулярних і молекулярноподібних сполук.

Метою такого вивчення є винаходження нових матеріалів з визначеними магнітними властивостями і напрацювання шляхів їх одержання для потреб сучасної високотехнологічної наукоємної промисловості, що стрімко розвивається.

У книзі привертає увагу також надзвичайно потужний перелік використаних опублікованих джерел — понад півтисячі, серед яких багато сучасних і англійських.

Випущено видавництвом "Ноулідж" (м. Донецьк) у 2010 році, формат 60x84/16, обсяг 264 с.

Підготувала **Анна Радченко**,
канд. геол. наук,
учений секретар
Науково-видавничої ради НАН України